

***The American Archivist* 84, br. 1 i 2 (2021).**

Prvi i drugi broj 84. godišta američkoga časopisa *The American Archivist* iz 2021. godine ujedno su i prva isključivo digitalna izdanja toga časopisa. Glavna urednica Amy Cooper Cary s uzbuđenjem to najavljuje kao prekretnicu u povijesti časopisa te očekuje da će on od sada biti pristupačniji i interaktivniji no ikad. Nada se da će autori razmotriti inovativne načine za prikaz podataka, priložiti interesantne ilustracije te iskoristiti mrežne poveznice za još bolju informiranost o temi, kao i njezino proširenje. Nakon tri uvodna članka, radovi su raspodijeljeni u rubrike *Articles* ("Članci") i *Reviews* ("Prikazi").

Prvi članak prvoga broja *We Are SAA* zapravo je transkript obraćanja Meredith R. Evans, predsjednice Društva američkih arhivista (Society of American Archivists, SAA) na njihovoj godišnjoj konferenciji *Archives * Records 2020*, u kojem se trudi naglasiti da upravo ljudi čine to društvo. Ističe važnost članstva u društvu te vjeruje da će ono i dalje ostati vodeće u arhivskoj struci.

Bridget Malley dobitnica je nagrade Theodore Calvin Pease za najbolji studentski rad na području arhivistike s naslovom *Documenting Disability History in Western Pennsylvania* ("Dokumentiranje povijesti invaliditeta u zapadnoj Pennsylvaniji"). Njezin članak skreće pozornost na važnost arhivskih podataka o osobama s invaliditetom. Pritom zamjećuje da je fokus arhivističkih rasprava o osobama s invaliditetom na pristupu gradivu, a o složenosti vrednovanja njihova arhivskoga gradiva, kao i njihovu dopremanju u arhiv jedva se govori. Autorica nudi strategiju upravljanja zapisima o osobama s invaliditetom kako bi se njihova povijest u zapadnoj Pennsylvaniji uspješno očuvala, ali i popunile njezine praznine. Strahuje od njezine daljnje subjektivizacije s obzirom na to da je većina prikupljene dokumentacije o osobama s invaliditetom ona koju su napisali članovi njihove obitelji i liječnici, dakle drugi ljudi o njima, a ne oni sami.

Kimberly Anderson i Jessica Maddox provele su studiju slučaja te ju opise u članku *Surveying as Unsettlement: The Protocols Alignment Survey at the University of Nevada, Reno* ("Analiza kao uznemirenost: Analiza usklađenosti s PNAAM-om na Sveučilištu u Nevadi, Reno"), u kojem su predstavile metodologiju istraživanja fondova i zbirke koje je provelo osoblje Specijaliziranih zbirki i arhiva Sveučilišta u Nevadi. Usredotočile su se na usklađivanje s Protokolom za arhivsko gradivo o američkim domorodcima (PNAAM). Analiza Protokola pruža uvid u kritičko samopromišljanje i načine kako da "neautohtoni" arhivisti prikažu povijest na vjerodostojan način u skladu sa spomenutim Protokolom na temelju podataka iz članka.

Sljedeća tri članka tematiziraju digitalne zbirke – njihovu uporabu i sposobnost lakšega pristupa, ali i njezina ograničenja.

U radu *How to Wrangle Multiple Discrete Collections from One Donor: A Case Study of the Subject-based Physical and Digital Consolidation of the Wade Hall Collections* ("Kako se snaći u mnogo manjih zbirki istoga darovatelja: Studija slučaja o spajanju zbirki gradiva Wade Halla u fizičkom i digitalnom obliku") autoricâ Laure M. Gentry, Erin Ryan, Jessice Rayman i Marthe Bace prikazano je sređivanje jedne zbirke koja obuhvaća fizičko i digitalno gradivo. Opisani su tipični postupci, kao što je izrada obavijesnih pomagala te problematizirani izazovi u vezi s nejasnom provenijencije, netočnim metapodacima i neusklađenosti s trenutačno najboljim arhivskim praksama i standardima.

Adele Fournet u članku *Bit Rosie: A Case Study in Transforming Web-Based Multimedia Research into Digital Archives* ("Bit Rosie: Studija slučaja pri pretvaranju mrežnoga multimedijškoga istraživanja u digitalni arhiv") zagovara suradnju i međudjelovanje arhivistâ, istraživača i repozitorijâ za bolju dostupnost i dugotrajno očuvanje mrežne stranice *Bit Rosie*. Ta stranica zastupa producentice koje stvaraju u svojem kućnom studiju, a djeluju u industriji kojom dominiraju muškarci.

Prethodna dva članka pristup i očuvanje digitalnoga gradiva ocjenjuju kao odgovornost arhivistâ. Donald C. Force i Randy N. Smith u radu *Context Lost: Digital Surrogates, Their Physical Counterparts, and the Metadata that Is Keeping Them Apart* ("Izgubljeni kontekst: Digitalizirano gradivo, njegov fizički izvornik i metapodatci koji ih razdvajaju") tvrde da arhivisti nisu uspostavili dovoljnu poveznicu između analognoga i digitalnoga gradiva. Ispituje sadrži li digitalizirano gradivo dovoljno metapodataka da bi korisnik razumio da je ono prikaz fizičkoga objekta, da mu se može i fizički pristupiti te da je dio veće arhivske jedinice. Naposljetku predlaže kako bolje povezati digitalizirano gradivo i njegov fizički izvornik.

Iako je trenutačno fokus većine autora na digitalnom gradivu, Marsha Gordon i Dino Everett u članku *Dusting Off that Old Projector: Preservation through Projection* ("Brisanje prašine sa staroga projektora: Očuvanje kroz projekciju") pitaju se u čemu je poanta u čuvanju povijesne filmske opreme ako se nikada na koristi. Što ako prevlada strategija očuvanja starih filmova na način da se čuva njegova digitalizirana verzija pa uskoro više neće biti onih koji znaju rukovati starom filmskom tehnologijom te će ta znanja potpuno nestati? Autori smatraju da filmska arhivska zajednica mora nešto učiniti po tom pitanju te upozoravaju da je filmska povijest dio povijesti koji će nepovratno nestati.

Posljednji članak, *Providing Restricted Access to Mental Health Archives within Government Archives: The Subject Stakeholder* ("Ograničen pristup arhivskomu gradivu o mentalnom zdravlju u sklopu državnih arhiva: Interesne skupine") Patricije Galloway, na svojevrsan način povezuje sve prethodno navedene članke na način da iznosi probleme u digitalizaciji na primjeru prve državne psihijatrijske

bolnice za Afroamerikance osnovane 1870. u Virginiji. Autorica tu bolnicu opisuje kao “zajednicu zapisa” jer odražava interese pojedinih skupina kao što je zdravstveno osoblje, zaposlenici u administraciji, pacijenti, njihove obitelji i sl., a glavno je pitanje koje se pritom nameće tko upravlja pristupom i nadzire korištenje takvih zapisa te članak potvrđuje da se arhivska praksa s vremenom mijenja.

Ovo izdanje obiluje prikazima publikacija i sadrži ih čak deset. *Documenting Rebellions: A Study of Four Lesbian and Gay Archives in Queer Times* autorice Rebecke Taves Sheffield prikazala je K. J. Rawson. *Transparency and Opacity of the State in Brazil: Use and Misuse of Governmental Information* José Marie Jardim na portugalskom sastavila je Shirley Franco. Diana E. Marsh prikazala je *Archival Returns: Central Australia and Beyond* s tri priređivačice Lindom Barwick, Jennifer Green i Petronellom Vaarzon-Morel. Carli V. Lowe prikazala je *Archives and Special Collections as Sites of Contestation* koju je priredila Mary Kandiuk. Tom Nesmith, Greg Bak i Joan M. Schwartz priredili su “*All Shook Up*”: *The Archival Legacy of Terry Cook*, što je prikazao Francis X. Blouin ml. Na njemačku publikaciju autora Christiana Keitela *Twelve Ways to the Archives: Outlines of an Open and Practical Archival Science* osvrnula se je Katharina Hering. Lauren Van Zandt obradila je *A Future in Ruins: UNESCO, World Heritage, and the Dream of Peace* autorice Lynn Meskell. Publikaciju *Distant Horizons: Digital Evidence and Literary Change* autora Teda Underwooda prikazala je Harriett Green. Brian M. Watson pisao je o *Producing the Archival Body* autorice Jamie A. Lee. Posljednji prikaz bio je onaj Kayle Scott o *Reference and Access for Archives and Manuscripts* Cheryl Oestreicher.

Drugi broj donosi nestandardnu rubriku koja se je u časopisu *The American Archivist* zadnji put pojavila davne 1996. godine (godište 59, br. 2), posvećenu prvenstveno zapisima s dizajnom u prvom planu. Ovdje je riječ o vizualno vrlo atraktivnom broju časopisa upravo zato što obiluje ilustracijama koje se u digitalnom izdanju mogu detaljno pregledati. Kao i obično, za početak se je čitateljima obratila urednica, koja je posebno zahvalila sekciji za gradivo posvećeno dizajnu.

Posebna rubrika u ovom izdanju *Design Record* (“Zapisi o dizajnu”) obuhvaća sedam članaka. Prvi od njih *An Architectural History of the University of California, Santa Barbara* (“Povijesni pregled arhitekture Sveučilišta u Kaliforniji”) autorice Julie Diane Larson na temelju arhivskoga gradiva ilustrira kako sveučilišni kampus u Santa Barbari odražava poslijeratni procvat obrazovnih ustanova u Kaliforniji, ali i njezinu društvenu, kulturološku i arhitektonsku povijest. Na primjeru te studije objašnjeno je kako se pomoću zapisa iz arhiva može steći uvid u povijest arhitekture.

Alison Anderson, Kristin Bjork, Kyle DeCicco-Carey i Sylvia Welsh u *Laying a Foundation for Digital Collections at the Property Information Resource*

Center ("Postavljanje temelja za digitalne zbirke u Centru za informacije o imovini") predstavile su projekt digitalizacije arhitektonskih crteža Property Information Resource Center koji ilustriraju izgradnju najstarijega sveučilišta u SAD-u. Osim izrade visokokvalitetnih digitaliziranih primjeraka crteža, koji se sada mogu dugotrajno pohraniti, preostale koristi toga projekta bili su očuvanje crteža, ali i proširenje korisničke skupine.

U članku *Of Grasshoppers and Rhinos: A Visual Literacy Approach to Born-Digital Design Records* ("Grasshopper i Rhino: Pristup izvorno digitalnim zapisima o dizajnu iz perspektive vizualne pismenosti") Aliza Leventhal, Julie Collins i Tessa Walsh bave se izvorno digitalnim "dizajnerskim" zapisima (kao što su nacrti, skice, fotografije, karte, 3D modeli i sl.) i vizualnom pismenošću s ciljem demistifikacije tih zapisa i poticanja arhivista da ih vrednuju, opisuju, sačuvaju, učine ih dostupnima za korištenje te da se educiraju o njihovu korištenju.

Na prethodni su se članak nadovezale Aliza Leventhal, Jody Thompson, Alison Anderson, Sarah Schubert i Andi Altenbach u članku *Design Records Appraisal Tool* ("Alat za vrednovanje arhivskih zapisa o dizajnu") te nude pomoć u vrednovanju i opisivanju arhivskih zapisa o dizajnu koji su izazovniji od "klasičnih" zapisa na način da su izradile predloške za vrednovanje tih zapisa. Zanimljivo je također spomenuti da, dok je "klasično" arhivsko gradivo obično dostupno javnosti nakon određenoga vremenskoga perioda, gradivo o dizajnu, primjerice nacrti neke građevine, ponekad je dostupno tek nakon što ta građevina više ne postoji, a razlog tomu je taj što bi uvid u takvo gradivo moglo predstavljati sigurnosni rizik za građevinu.

Tammi Kim i Karla Irwin također progovaraju o izvorno digitalnim zapisima u arhitekturi u *Learning from Las Vegas: Adapting Workflows for Managing Born-Digital Design Records* ("Učenje iz primjera Las Vegasa: Prilagođavanje radnih tijekova za upravljanje izvorno digitalnim zapisima u arhitekturi"), tj. o jedinstvenim izazovima njihova vrednovanja i opisivanja na primjeru arhiva Sveučilišta u Nevadi. Opisano je kako su djelatnici prilagodili postojeće radne tijekove pri opisivanju izvorno digitalnoga gradiva i kako su izradili njegove prezentacijske datoteke.

Jessica Quagliaroli i Pamela Casey u *Teaching with Drawings: Primary Source Instruction with Architecture Archives* ("Predavanje uz pomoć crteža: Upute iz arhiva arhitekture kao primarni izvor") zapitale su se kako da arhivisti stručni za arhitekturu nauče predavati na temelju arhivskih zbirki o arhitekturi? Ustanovile su da ti arhivisti nisu adekvatno obučeni za predavanja na temelju tih zbirki, a da one mogu biti od iznimne koristi kod predavanja o arhitekturi iz primarnih izvora.

Pitanjem autorskoga prava digitalnih zapisa bavila se je Caitlin Biggers u *Archivists and Architects: A Case Study on Mitigating Design Cataloging Challenges*

through Copyright Outreach ("Arhivisti i arhitekti: Studija slučaja o pojednostavljenju katalogizacije zapisa o dizajnu glede autorskih prava") jer je dosadašnja praksa objavljivanja gradiva na Internetu pazeći na sve aspekte autorskoga i srodnih im prava zahtijevala puno vremena. Njezina ideja bila je izravno kontaktirati autore djela da pripomognu u katalogizaciji na način da će sami proučiti dokumentaciju te nadopuniti potrebne metapodatke i po mogućnosti pružiti neke nove dosad nepoznate podatke, no zaključila je da je potrebno uložiti relativno mnogo resursa za relativno malo dobivenih podataka.

U rubrici *Articles* ("Članci") sadržano je četiri članka. Prvi, Grega Baka *Counterweight: Helen Samuels, Archival Decolonization, and Social License* ("Protuteža: Helen Samuels, arhivska dekolonizacija i društvena dozvola"), predstavlja raspravu o dokumentacijskoj strategiji Helen Samuels, koja uvijek ističe važnost društva za arhivistiku, a autor utvrđuje da se arhivska praksa, s naglaskom na vrednovanje, treba s vremenom mijenjati. Riječ "protuteža" u naslovu rada stoji za težnju Helen Samuels da se u arhive dodaju privatni zapisi i usmena predaja koju su zabilježili arhivisti te da se na taj način u arhivima stvori protuteža postojećemu gradivu.

Kristen Chinery i Rita J. Casey u *Archivists at Work: Stress and Mood Effects in a Gendered Profession* ("Arhivisti na poslu: Stres i učinci na raspoloženje u zanimanjima u kojima prevladava određeni spol") izložile su saznanja iz svoje studije o ulozi spola u razini stresa na poslu, o kvaliteti radne kulture, o administrativnoj podršci arhivistima i o raspoloženju na poslu. Interesantno je za uočiti da su u početku u arhivistici prevladavali muškarci, a sada ima više žena u toj profesiji, no svejedno su pretežito muškarci na vodećim pozicijama. Rezultati studije sugeriraju da su neke promjene na radnom mjestu od iznimne važnosti s obzirom na to da se nezanemariv broj arhivista izjasnio o lošem raspoloženju na poslu koje bi moglo predstavljati rizik od kliničke depresije. Autorice zaključuju da zdrava atmosfera na radnom mjestu zahtijeva stalnu evaluaciju i poboljšanja na svim razinama, odnosno cijeloga raspona suradnika.

Članak *Archival Engagements with Wicked Problems* ("Suočavanje arhivista s opakim problemima"), odnosno njegov autor Eliot Wilczek, progovara o suočavanju arhivista s "opakim" problemima. Arhivisti se već vrlo dugo suočavaju s problemima u društvu i nedvojbeno je da bi to trebali nastaviti raditi zbog toga što arhivska teorija i praksa nude vrijedne uvide i znanje jer čuvanje zapisa, pričanje priča, pamćenje i upravljanje znanjem igraju ključnu ulogu u razumijevanju i suočavanju upravo s kompleksnim i izazovnim društvenim pitanjima. Autor na kraju naglašava da je na arhivistima da unatoč tomu svakim danom iznova pokušavaju zajednicu učiniti sve boljom i boljom.

Na jedan "opaki" problem – sindrom varalice – usredotočili su se April K. Anderson-Zorn, Michael Andrew Davis, Danielle Nowak i Alison Stankrauff u

Our Comeback Story: Impostor Syndrome in the Archival Profession (“Priča o našem povratku: Sindrom varalice u arhivskoj struci”) te u svojem istraživanju došli do spoznaja da spol, rasa i radno iskustvo utječu na taj sindrom, no ne u potpunosti. Nedostatak stručne podrške, zastarjele institucionalne norme, kao i manjak zajedništva mogu pridonijeti osjećaju umanjene vlastite vrijednosti. Autori misle da o tom treba javno govoriti da bi se dobio uvid u stanje te da bi se u konačnici mogao razumjeti taj sindrom, što bi bilo od koristi arhivistima na putu prema stvaranju zdravije struke.

Posljednja su rubrika *Reviews* (“Prikazi”). U ovom je broju ukupno osam prikaza, od kojih je jedan prikaz izložbe, a ostalih su sedam prikazi publikacija. Na izložbu *Off the Record* kustosice Ashley James osvrnuo se je James Lowry. Lara Wilson prikazala je *Archives, Recordkeeping, and Social Justice*, koju su priredili David A. Wallace, Wendy M. Duff, Renée Saucier i Andrew Flinn. Siham Alaoui dotaknuo se je *Recordkeeping Cultures* autoricâ Gillian Oliver i Fiorelle Foscarini. *Advancing Preservation for Archives and Manuscripts* autorâ Elizabeth Joffrion i Michèle V. Cloonan prikazala je Jeanne Drewes. Jasmine Smith prokomentirala je *Record-Making and Record-Keeping in Early Societies* autora Geoffreyja Yea. Prikaz *The Innovation Delusion: How Our Obsession with the New Has Disrupted the Work That Matters Most* autorâ Leea Vinsela i Andrewa L. Russella pružio je Trevor Owens. Cheryl Oestreicher osvrnula se je na publikaciju Craiga Robertsona *The Filing Cabinet: A Vertical History of Information*. Posljednji je prikaz onaj Barryja Houlihana na *Burning the Books: A History of Knowledge Under Attack* autora Richarda Ovendena.

Lena Dančuo